

MINISTERSTVO SPRAVEDLNOSTI

Kancelář vládního zmocněnce pro zastupování České republiky
před Evropským soudem pro lidská práva

Rovný přístup romských žáků ke vzdělání

Shrnutí Akčního plánu k výkonu rozsudku ESLP ve věci *D. H. a ostatní proti České republice* z prosince 2023

Proč to řešíme:

- Již v roce 2007 byla ČR odsouzena za diskriminaci romských žáků v jejich přístupu ke vzdělání Evropským soudem pro lidská práva ve věci *D. H. a ostatní proti České republice*;
- Podléhá zesílenému dohledu ze strany Výboru ministrů Rady Evropy – v jeho rámci předložila Česká republika v prosinci 2023 nový Akční plán výkonu rozsudku s opatřeními k přijetí
- Problém etnické segregace přetrvává – 15 % romských žáků je vzděláváno mimo hlavní vzdělávací proud, existuje cca 130 základních škol s vyšším než třetinovým podílem romských žáků.

Opatření v Akčním plánu:

- Vycházejí z *Analýzy příčin vyššího podílu romských žáků vzdělávajících se třídách zřízených dle § 16 odst. 9 školského zákona (2022)* vypracované společností PAQ a STEM;
- Projednané Expertním fórem k výkonu rozsudku *D. H. a ostatní*; schválené v rámci MŠMT
- 3 PILÍŘE AKČNÍHO PLÁNU: (1) Reforma poradenského systému; (2) Etnická desegregace; (3) Podpora škol; s návrhem opatření a harmonogramem jejich přijetí:

1. REFORMA PORADENSKÉHO SYSTÉMU

Cíl: Zvýšení kvality a efektivity činnosti školských poradenských zařízení (ŠPZ) s cílem přiblížit podíl romských žáků diagnostikovaných lehkým mentálním postižením na úroveň běžné populace

- **Legislativní posílení kompetencí MŠMT v řízení ŠPZ** (možnost výběru a odvolávání ředitelů ŠPZ; povinnost řídit se metodikami ŠPZ za účelem standardizace jejich činnosti, povinnost předávat data o své činnosti) a **zavedení spádovosti pedagogicko-psychologických poraden**;
- **Spuštění projektu na řízení školských poradenských zařízení** (alokace prostředků na řízení pro Národní pedagogický institut; personální posílení MŠMT);
- **Zavedení funkčního systému evidence a správy dat o činnostech ŠPZ.**

2. ETNICKÁ DESEGREGACE

Cíl: Snížit počet romských dětí v etnicky segregovaných školách

- **Politická podpora desegregace** – proklamace nepřipustnosti; PR aktivity, posílení dotačního programu Podpora integrace romské menšiny;
- **Prosazování desegregace ze strany MŠMT, ČŠI a NPI** (identifikace území se segregovanými školami a kontaktování jejich zřizovatelů s výzvou k desegregaci a s nabídkou podpory; vytvoření metodiky MŠMT k desegregaci pro zřizovatele; **vytvoření motivačního nástroje** pro MŠMT při navázání komunikace se zřizovateli pro prosazování desegregace – **dotační program podporující**

zřizovatele v desegregačních aktivitách; podání podnětů ke zrušení identifikovaných školských obvodů).

3. PODPORA ŠKOL

Cíl: Snížení závislosti výsledků žáků na socioekonomickém statusu rodiny

- Zakotvení **indexového financování škol** – úprava systému financování regionálního školství zohledňující socioekonomický status rodiny a **nastavení metodické, personální a finanční podpory škol** s vysokým podílem žáků se sociálním znevýhodněním;
- **Snížení finančních bariér přístupu ke vzdělání** – část sociální podpory směřovat přímo na úhradu školských potřeb; nahrazení dotačních programů přímým hrazením nákladů školám spojených se vzděláváním (stravování, školní potřeby) pro všechny děti, jejichž rodiče pobírají/mají nárok na přídavek na dítě;
- Legislativní ošetření **předávání dat o žácích mezi MPSV a MŠMT** pro index znevýhodnění;
- Rozšíření parametrizovaných pozic **o pozici sociálního pedagoga** a zakotvení jeho kvalifikace (odpilotováno v projektu podpory 400 škol).

Konkrétní kroky:

- **Novela školského zákona do konce volebního období:**
 - Institucionalizace pozic školních psychologů a speciálních pedagogů
 - Zakotvení kvalifikace sociálního pedagoga (odpilotováno v projektu podpory 400 škol)
 - Zakotvení indexového financování škol – úprava parametrů finančních toků s ohledem na SES žáků dané školy
 - Zakotvení nástrojů pro MŠMT vzhledem k řízení ŠPZ (povinnost řídit se metodikami MŠMT, možnost odvolat ředitele, povinnost předávat data)
- **Spuštění projektu na řízení školských poradenských zařízení**
 - Alokace prostředků na řízení ŠPZ pro NPI a MŠMT
- **Podpora desegregace**
 - Proklamace nepřipustnosti, PR aktivity
 - Konzultace se zřizovateli segregovaných škol – metodická pomoc s desegregačními opatřeními, případně podnět k přezkoumání školských spádových obvodů ze strany Ministerstva vnitra